

de Volkskrant

Net als toen strijkt de zee alles glad

Van onze verslaggever Rutger Pontzen

(Gepubliceerd op 08 februari 2009 22:16, bijgewerkt op 22:18)

Maasvlakte - Jan Dibbets voert na veertig jaar nogmaals zijn strandproject uit. 'Ze willen weer weten waar het vandaan komt.'

'Sodeju, die moet ik hier niet hebben'. Als een gek rent Jan Dibbets zwaaiend naar de drie aanrijdende quads op het strand. De 67-jarige kunstenaar heeft een kwartier eerder met vier grote satéprikkers, een bolletje touw en een aardappelschilmesje de vorm van een grootformaat trapezium in het vlakke zand uitgezet. Verse bandensporen zouden in één beweging alle voorbereidingen van zijn kunstwerk in wording teniet hebben gedaan. 'Stelletje idioten.'

Het is kwart voor acht zondagochtend. De zon is net op. Er waait een gure westenwind. Aan de horizon hangt een dreigende onweersbui. Een klein gezelschap staat op het strand van de Maasvlakte, onder wie, naast Dibbets, cameraman Fijko van Leeuwen, shovelchauffeur Jan Vader en Jan-Willem Stoof met zijn hoogwerker. Het moet een memorabele dag worden.

Precies veertig jaar geleden voerde Dibbets aan de kust bij Scheveningen hetzelfde project uit. Ook toen met prikkers in het zand. Touwtjes die gespannen moesten worden. Een shovel die de vorm van een trapezium in het zand 'tekende'. En een camera die daar vanuit een hoog standpunt opnames van maakte, waarbij de trapeziumvorm door de 'perspectief correctie' op het filmbeeld in een rechthoek veranderde. Waarna door de lens te zien was hoe de opkomende vloedlijn de hele zandtekening in een halve dag tijd wegspoelde.

Het werk, 12 Hours Tide Object with Correction of Perspective, geldt sindsdien als een van de belangrijkste bijdragen van de Nederlandse Land Art. Vorige jaar benaderde de Stichting Kunst en Openbare Ruimte (SKOR) Dibbets om er een nieuwe versie van te maken. Het is het startschot voor een aantal projecten dat de stichting komende jaren wil uitvoeren, naar aanleiding van de aanleg van de tweede Maasvlakte.

Waarom Dibbets heeft ingestemd het project nu nog eens ten uitvoer te brengen? 'Het leek me wel een aardig idee. Toen was er niemand bij aanwezig. Nu hebben ze een VIP-bus geregeld met geïnteresseerden.'

Maar of de heropvoering past in het huidige tijdsgewricht waarin re-enactments van oude projecten schering en inslag zijn, daarover is Dibbets resoluut: 'Nee.' Volgens hem sluit het eerder aan bij de hernieuwde aandacht voor conceptuele en minimale kunst.

'Je ziet het overal in de kunstwereld. Ze willen weer weten waar het vandaan komt. Daarom doe ik het nu precies zoals veertig jaar geleden. Niets meer of minder. Even kaal.'

Dibbets refereert aan de oeropnames die hij destijds samen met de Duitser Gerry Schum maakte. 'We waren met zijn tweeën. Schum werkte in de jaren zestig als cameraman voor de Duitse televisie, en raakte zo enthousiast over het medium video dat hij zijn professeie verruilde om fulltime een Fernsehgalerie te runnen.'

Schum ontbreekt vandaag op de Maasvlakte. 'Die heeft in 1973 een kogel door zijn hoofd geschoten', vertelt Dibbets. 'Tragisch. Hij raakte begin jaren zeventig gefrustreerd door het gebrek aan aandacht. Wat maar weinigen beseffen, is dat hij de eerste was die iets met videokunst wilde beginnen. Dat bestond toen nog helemaal niet. Mensen doen daar achteraf nogal badinerend over, maar hij stak zijn nek uit. En dat terwijl hij zijn video's aan de straatstenen niet kwijt kon raken. Hij leefde op het laatst in een busje, tot de nok gevuld met videobanden.'

Net als in 1969 verloopt de totstandkoming van het kunstwerk vandaag niet vlekkeloos. Dibbets herinnert zich nog precies hoe hij destijds met Schum op het dak van diens Volkswagenbusje op het Scheveningse strand stond te filmen. Het wassende water dreigde niet alleen het aangeharkte strand maar ook de bus weg te spoelen. 'De golven klotsten tegen de wielen.'

Nu arriveert de hoogwerker te laat. De shovel trekt de sporen niet precies langs het touwtje. Een hoosbui raast op het nippertje aan het kunstwerk voorbij. En de inzittenden van de VIP-bus laten zich, blauwbekkend in hun te dunne designjassen, maar een half uurtje zien. Nadien rijden ze nog eenmaal over de duinweg langs, zonder uit te stappen. 'Lafaards', mompelt Dibbets.

Maar als het water tegen twaalf uur eenmaal grip krijgt op het werk, kijkt de kunstenaar tevreden. 'Mooi hè, hoe de zee alles gladstrijkt.'

Rutger Pontzen

Page setting by Marc de Verneuil (Observatoire du Land Art / www.obsart.org)

Jan Dibbets werkt zijn kunstwerk '12 Hours Tide Object with Correction of perspective' uit op het strand van de Maasvlakte. 'Stelletje idioten.' Foto Jans van den Broek / De Volkskrant